

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br. 02/L-74

O UNUTRAŠNJOJ REVIZIJI

Skupština Kosova,

Bazirajući se na Poglavlje 5.1(b) i 9.1.26 (a) Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu (Uredba UNMIK-a br.2001/9 od 15.maja 2001)

Obzirom da pravno i efikasno funkcionisanje delatnosti javne administracije, sistema i procedura menažiranja kontrole posebno one koja se odnosi na budžetska, finansijska, fiskalna i pitanja nabavke zahteva uspostavljanje institucionalnog sistema za redovno vršenje unutrašnje revizije u subjektima javnog sektora;

U cilju uspostavljanja institucionalnog sistema i ovlašćenja odgovornih lica za redovno sprovođenje unutrašnje revizije u jedinicama javnog sektora, u cilju kontrole njihove unutrašnje delatnosti, procedura i sistema za utvrđivanje efikasnosti i poštovanje primenljivih zakona i uredbi.

Takođe, u cilju ovlašćenja takvih lica za identifikaciju i registraciju svih nepravilnosti, manjkavosti i nezakonitosti u delovanju, procedurama i sistemima subjekata javnog sektora kao i iznošenja problema uz preporuke pred zvaničnicima i visokim menažerima odgovarajućih subjekata javnog sektora, i kada je potrebno i pred drugim određenim zvaničnicima;

Usvaja:

ZAKON O UNUTRAŠNJOJ REVIZIJI

POGLAVLJE I.
OPŠTE ODREDBE

Član 1
Cilj

1.1. Cilj ovog Zakona je uspostavljanje veće operacionalne efikasnosti, veće fiskalne discipline kao i poštovanje pravila od strane jedinica javnog sektora, zahtevajući da delatnost, podaci i sistemi menažiranja i kontrole svih subjekata javnog sektora podležu unutrašnjoj sistematskoj i sveobuhvatnoj unutrašnjoj reviziji.

1.2. Cilj ovog zakona je takođe da se unutrašnja revizija vrši u cilju povećanja efikasnosti rada subjekata javnog sektora kako bi se povećao nivo usluga koje se nude korisnicima, uživaocima kao i građanima Kosova

1.3. U tom smislu, Zakon osniva institucionalni sistem za obezbeđenje adekvatnog funkcionisanja unutrašnje revizije.

Definicije

Član 2

2.1. U cilju interpretiranja i sprovođenja ovog Zakona, svaki od dole navedenih izraza imaće značenje opisano u nastavku, osim ukoliko se u kontekstu drukčije zahteva:

„**Glavni administrativni zvaničnik**“ ili „GAZ“ u slučaju budžetskih organizacija podrazumeva (i) Permanentnog sekretara, (ii) u organizacijama koje nemaju permanentnog sekretara, onda glavnog načelnika ekzekutive, ili (iii) ukoliko organizacija nema glavnog sekretara ili glavnog načelnika ekzekutive, onda lice ovlašćeno za svakodnevno upravljanje organizacijom, osobljem i finansijama. U slučaju autonomnih javnih preduzeća koje nisu budžetske organizacije, ovaj izraz podrazumeva izvršnog načelnika, upravnog direktora ili lice ovlašćeno za svakodnevno upravljanje delatnostima, osobljem i finansijama.

„**Budžetska organizacija**“ znači autoritet ili javno preduzeće koje neposredno dobija budžetska sredstva po zakonu o budžetskoj raspodeli, sredstva koja nisu deo druge opšte raspodele koje se dodeljuje jednom autoritetu ili drugom javnom preduzeću.

„Javni autoritet“ znači: (i) centralni, regionalni, opštinski ili lokalni autoritet, javni organ, ministarstvo, departman, javni ili drugi autoritet koji na osnovu zakona ili Uredbe UNMIK-a vrši izvršne, zakonodavne, regulativne, administrativno - javne ili sudske nadležnosti, (ii) bilo koji deo ili podjedinica gore navedenih autoriteta;

„**Javno preduzeće**“ podrazumeva (i) jedinice utvrđene na Listi A Zakona o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima, i (ii) sva druga preduzeća koja (a) su u javnom vlasništvu ili su osnovana javnim fondovima ili prema javnom zakonu, i (b) nisu javni autoriteti ili deo javnih autoriteta.

„**Autonomno javno preduzeće**“ znači (i) sve utvrđene jedinice iznete na Listi A Zakona o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima i (ii) sva druga javna preduzeća koja autonomno deluju i ne podležu neposrednoj kontroli nekog javnog autoriteta iako podležu nadzoru upravljanja ili uređenja od strane nekog javnog autoriteta.

„**Kontrollisana javna preduzeća**“ podrazumevaju sva preduzeća koja nisu „autonomna javna preduzeća“

„**Subjekt javnog sektora**“ je opšti izraz koji podrazumeva i obuhvata sve javne autoritete i javna preduzeća na Kosovu.

„**Finansijska pravila**“ znače finansijska pravila doneta po Zakonu o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima.

„**UKJF**“ podrazumeva Unutrašnju Kontrolu Javnih Finansija.

„**Pravila UKJF**“ znači pravila UKJF doneta po Zakonu o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima.

„**Komisija za Reviziju**“ podrazumeva komisiju za reviziju predviđenu prema članu 5.

„**Centralna jedinica za harmonizaciju unutrašnje revizije**“ ili CJH znači centralna jedinica za harmonizaciju unutrašnje revizije u okviru Ministarstva za privredu i finansije, osnovanu prema članu 6. ovog Zakona.

„**Jedinica Unutrašnje Revizije**“ ili „**JUR**“ znači jedinica unutrašnje revizije jedne budžetske organizacije ili autonomnog javnog preduzeća, osnovane prema članu 9 ovog zakona.

„**Unutrašnji Revizor**“ znači lice koje poseduje aktuelnu i važeću licenciju, uključujući i privremene licencije koje se izdaju po ovom Zakonu.

„**Savetnik za Unutrašnju Reviziju**“ znači savetnik angažovan od strane Ministarstva za privredu i finansije prema članu 18.1 ovog Zakona.

„**Ministar**“ znači ministar za privredu i finansije.

2.2. Referencije u ovom zakonu o drugim zakonima ili uredbama treba interpretirati i obuhvatiti i njihovo zakonodavstvo koje sledi.

Načela Član 3

Sve jedinice unutrašnje revizije i unutrašnji revizori treba da vrše unutrašnju reviziju prema sledećim načelima:

(a) **Zakonitost**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor treba da vrši reviziju u punom skladu sa zakonom, pravilima, standardima i primenljivim praksama, uključujući, ali bez ograničenja i odredbe predevidene članom 9.8. ovog zakona.

(b) **Integritet**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor treba da vrši reviziju profesionalno i prema svim primenljivim zakonskim uslovima. Unutrašnji revizori treba da otklone sukob interesa i ne treba da dozvole da personalna pitanja bilo koje vrste utiču na unutrašnju reviziju koju on / ona vrši.

(c) **Nepriistrasnost**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor treba da deluje na najvišem profesionalnom nivou tokom prikupljanja, procene i prenošenja podataka o aktivnosti ili procesu koji je pod revizijom. Oni treba da vrše balansirane procene svih odgovarajućih okolnosti i ne treba da dozvole da njihove aktivnosti, stavovi ili zaključci budu pod uticajem njihovih personalnih ili interesa nekog drugog lica.

(d) **Tajnost**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor treba da poštuje vrednosti i svojину informacija koje primaju i ne mogu otkrivati informacije pred bilo kim, osim ukoliko se to specifično zatraži ovim zakonom.

(e) **Nadležnost**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor treba da poseduje i primeni znanje, sposobnost i iskustvo potrebno za profesionalno izvršenje unutrašnje revizije.

(f) **Samostalnost**: Svaka jedinica unutrašnje revizije i svaki unutrašnji revizor su potpuno nezavisni od aktivnosti pod revizijom i odgovornih lica ili lica neposredno ili posredno uključenih u takve aktivnosti.

Član 4 Vršenje i cilj unutrašnje revizije

4.1. Svaki subjekat javnog sektora treba da obezbedi da njegovo delovanje, podaci i sistemi upravljanja i kontrole sistematski podležu najmanje jednom godišnje unutrašnjoj sveobuhvatnoj reviziji, u skladu sa odredbama ovog zakona:

- (a) jedna jedinica unutrašnje revizije, koja je prema članu 9.1. ovlašćena da vrši reviziju navedenog subjekta, ukoliko takva jedinica postoji; ili
- (b) ukoliko jedinica unutrašnje revizije nije osnovana, onda od strane unutrašnjeg revizora angažovanog prema članu 8.

4.2. Takve revizije se vrše u cilju utvrđivanja nivoa saglasnosti sa zakonom o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima, JUFK i pravilima JUFK, zakonom o javnoj nabavci, zakonodavstvom za civilnu službu i zakonima, uredbama i drugim podzakonskim aktima iz fiskalne i budžetske oblasti.

4.3. Takve revizije se vrše radi procene ekonomičnosti i efikasnosti sistema upravljanja i kontrole subjekta pod revizijom kao i u cilju povećanja vrednosti jedinica javnog sektora kako bi se povećale usluge koje se nude korisnicima i narodu Kosova.

4.4. Revizije treba da se vrše u skladu sa pravilima, politikama, priručnicima, uputstvima i profesionalnim standardima pripremljenim od strane CJH i objavljenim od strane ministra prema članu 6.4.

4.5. Jedinica unutrašnje revizije ili unutrašnji revizior koji vrši određenu reviziju treba da odmah obezbedi svim članovima odgovarajuće komisije revizije pismene izveštaje u vezi sa:

- a) identifikacijom i opisom svih povreda i slučajeva nepoštovanja ovog zakona i podzakonskih akata predviđenih članom 4.2, kao i da preporuči mere, uključujući i disciplinske mere koje treba preduzeti radi eliminisanja i neponavljanja povreda i slučajeva nepoštovanja;
- c) identifikacijom i opisom suštinskih nedostataka u sistemu menadžiranja i kontrole revizionog subjekta, kao i preporuka mera koje treba preduzeti u cilju poboljšanja navedenih sistema;
- c) davanjem drugih preporuka za poboljšanje delatnosti i / ili efikasnosti subjekta revizije, u cilju povećanja vrednosti subjekta kao i usluga koje nudi subjekt za dobro korisnika i naroda Kosova;
- d) procenom preduzetih mera odgovarajućeg subjekta javnog sektora za sprovođenje upućenih preporuka, na osnovu tačke (a), (b) i /ili (c), naročito sa utvrđivanje (i) mera za sprovođenje preporuka i (ii) poboljšanja kao rezultat sprovođenja preporuka.

4.6. Odgovarajuća komisija za reviziju i jedinica za unutrašnju reviziju ili unutrašnji revizior treba, najmanje sedam (7) godina da održavaju izveštaje predviđene po članu 4.5 kao i sveobuhvatne pismene beleške o svim pitanjima koja se odnose na izveštaje, kao i sve preduzete mere Komisije za reviziju kao odgovorne za navedene izveštaje. Opšti revizior kao i drugi javni autoriteti koji obavljaju istražne funkcije ili kontrolu mora da imaju pun i blagovremeni pristup u sve izveštaje i beleške po zahtevu.

4.7. Jedinica za unutrašnju reviziju ili unutrašnji odgovorni revizior za obavljanje revizije mora takođe da izradi i dostavi članovima Komisije za reviziju predviđene planove po članu 5.2.

POGLAVLJE II. INSTITUCIJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

1. Komisije za reviziju

Član 5 Komisije za reviziju

5.1. U okviru svake budžetske organizacije i autonomnog javnog preduzeća mora da se osnuje Komisija za reviziju u sastavu od ZKA i najmanje tri člana rukovodstva budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća. Komisija za reviziju budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća služi kao Komisija za reviziju za:

- (i) budžetsku organizaciju ili javno autonomno preduzeće
- (ii) komponente, podjedinica kao i njihovih ogranaka, i
- (iii) svako kontrolisano javno preduzeće ili subjekt javnog sektora pod njihovom kontrolom.

5.2. Dotična Komisija za unutrašnju reviziju ili unutrašnji revizor mora da pripreme i uruče Komisiji za reviziju za razmatranje i usvajanje trogodišnji strateški plan na osnovu ocene rizika. Na osnovu usvojenog trogodišnjeg plana, jedinica za unutrašnju reviziju ili unutrašnji revizor, do 31. oktobra svake kalendarske godine mora da pripremi i uruči članovima dotične komisije za reviziju godišnji plan unutrašnje revizije za narednu kalendarsku godinu.

5.3. CJH je ovlašćena da prima i razmatra sve slične planove kao i da daje preporuke za razmatranje.

5.4. Sa završetkom unutrašnje revizije i prihvatanjem predviđenih izveštaja u tačkama (a), (b) i (c) člana 4.5 Komisija za reviziju je ovlašćena i odgovorna :

- a) da obezbedi da menadžment i osoblje dotičnog subjekta javnog sektora preduzmu mere za sprovođenje datih preporuka od Jedinice za unutrašnju reviziju li unutrašnjeg revizora;
- b) da zahteva ili dozvoli jedinici za unutrašnju reviziju ili unutrašnjem revizoru da izvrši procenu, na osnovu tačke (d) člana 4.5; i
- c) da izveštava o svim sumnjivim slučajevima kršenja pred autoritetima ili dotičnim ili zainteresovanim institucijama

5.5. Komisija za reviziju i svaki njen član moraju da preduzmu sve neophodne mere:

- (a) da bi obezbedili nezavisnost jedinice za unutrašnju reviziju ili unutrašnjeg revizora i
- (b) da se odmah preduzmu mere u slučaju pojave prepreka bilo kog lica u radu jedinice za unutrašnju reviziju ili unutrašnjeg revizora za obavljanje unutrašnje revizije na osnovu ovog zakona; Navedene mere uključuju suspenodovanje, udaljavanje ili druge disciplinske mere prema licu ili navedenim licima.

2. Centralna jedinica za harmonizaciju unutrašnje revizije

Član 6

Centralna jedinica za harmonizaciju unutrašnje revizije

6.1. U okviru Ministarstva za privredu i finansije osniva se centralna jedinica za harmonizaciju unutrašnje revizije (CJH). CJH ima status posebnog departmana u okviru Ministarstva za privredu i finansije.

6.2. CJH-om upravlja direktor kao visoki zvanični službenik, imenovan na osnovu dogovarajućeg zakonodavstva za imenovanje visokih zvaničnih službenika.

6.3. Ukupni broj osoblja CJH ne može biti veći od pet. Celokupno osoblje su civilni službenici i zapošljava ih Ministarstvo nakon konsultacije i dozvole direktora. Osoblje CJH izveštava direktora o obavljanju svojih stručnih i administrativnih aktivnosti.

6.4. CJH mora da pripremi u skladu sa ovim i drugim zakonima, pravilima i predviđenim normativnim aktima u članu 4.2 i da dostavi Ministru za usvajanje i objavljivanje, pravila, politike, priručnike, uputstva i stručne standarde za obavljanje unutrašnje revizije od strane unutrašnjih revizora jedinice za unutrašnju reviziju. Sva pravila, politike, priručnici, uputstva i slični standardi moraju da budu u potpunom skladu i da odražavaju standarde Instituta za unutrašnju reviziju kao i dobrih praksi Evropske unije. Ministar ne objavljuje pravila, politike, priručnike, uputstva ili standarde unutrašnje revizije bez prethodne konsultacije sa CJH.

6.5. CJH vrši godišnju procenu rada svih unutrašnjih revizora i jedinica za unutrašnju reviziju.

6.6. CJH pruža stručnu saradnju jedinicama unutrašnje revizije i unutrašnjem revizoru u svim aspektima revizije, planovima rada, boljim evropskim praksama u unutrašnjoj reviziji, kao i kvalitet i adekvatno funkcionisanje sistema unutrašnje revizije.

6.7. Najkasnije do 1. januara 2007. godine, Ministarstvo za privredu i finansije i CJH mora da aranžiraju i institucionalizuju strogi sistem stručne obuke kao i strogi test, objektivan i anonimn - pre i nakon obuke - za sva lica koja žele da postanu unutrašnji revizori. Ministarstvo i CJH mora da obezbede obuku i testiranje da obave kvalifikovani stručnjaci za unutrašnju reviziju koji su licencirani ili certifikovani od strane organizacije za unutrašnju reviziju koja je međunarodno priznata.

6.8. CJH izdaje licenciju za unutrašnju reviziju ukoliko su stručnjaci za unutrašnju reviziju, na osnovu člana 6.7 dali pismenu preporuku kojom se dokazuje da je dotična osoba uspešno završila obuku i testiranje i da je - na osnovu mišljenja stručnjaka - pokazao stručnu etiku, disciplinu i integritet koji se zahteva od unutrašnjeg revizora. CJH nije ovlašćena da izdaje licencu za bilo koju osobu u nedostatku gore navedene pismene preporuke od stručnjaka za unutrašnju reviziju.

6.9. Najkasnije do 31. decembra 2008. godine Ministarstvo za privredu i finansije i CJH mora da osnuju jedan obavezni stručni sistem obrazovanja osoba koje su licencirane kao unutrašnji revizori, na osnovu člana 6.8. Ministarstvo i CJH moraju da osiguraju da to obrazovanje pružaju kvalifikovani i profesionalni eksperti za unutrašnju reviziju koji su licencirani ili certifikovani od strane organizacije koja je međunarodno priznata za unutrašnju reviziju.

6.10. CJH- u konsultaciji i dozvolom Ministra - je ovlašćena da opozove licenciju unutrašnjeg revizora koji:

- (i) čini povredu uslova ili odredbi ovog zakona,
- (ii) ne pokazuje dovoljno odgovornosti ili se ne pridržava predviđenih načela sa članom 3; ili
- (iii) ne ispunjava uslov koji je predviđen članom 6.9 za stalno obrazovanje unutrašnjih revizora. U sličnim slučajevima, ukoliko je ta osoba član Jedinice za unutrašnju reviziju, dotična budžetska organizacija, ili javno autonomno preduzeće treba odmah da udalje lice kojem je opozvana licencija od strane Jedinice za javnu reviziju. Navedeno lice ima pravo žalbe na takvu odluku, na osnovu Zakona o administrativnoj proceduri.

Član 7

Dužnosti i odgovornosti direktora

7.1. Direktor CJH mora:

- a) da redovno izveštava - najmanje jednom svakog trećeg meseca-ministra za privredu i finansije i Odbor o svim aktivnostima CJH
- b) da priprema i dostavlja ministru godišnji formalni pismeni izveštaj o funkcionisanju sistema unutrašnje revizije. Ministarstvo razmatra navedeni izveštaj i isti dostavlja sa komentarima ministra Vladi, Skupštini i Generalnom revizoru.

7.2. Od 30. juna 2008. godine, nijedno lice ne može služiti kao direktor ili član stručnog osoblja CJH ukoliko on/ona nije završio test obuke i test predviđen članom 6.7 kao i uslove licenciranja prema članu 6.8. Sva lica pri CJH, koja do tog dana nisu ispunila pomenute uslove, sa pravnog aspekta, dalje nisu kvalifikovana da obavljaju poslove direktora ili stručnog osoblja CJH i ta lica moraju odmah i zauvek da se udalje iz CJH, od strane dotičnog organa koji je ovlašćen za udaljavanje navedenog lica.

7.3. Do 30. juna 2008. godine, niti director niti stručno osoblje CJH nemaju potrebe da ispune uslove koji su predviđeni prema članu 6.7 i 6.8; pod uslovom da direktor i stručno osoblje CJH po mogućnosti nakon stupanja na snagu ovog zakona započnu navedene obuke i testiranja i da dostave svoje stručne potrebne karakteristke za dobijanje lisencije. Ukoliko, po mišljenju stručnjaka za unutrašnju reviziju, prema članu 6.7 i 6.8 ili prema savetniku za unutrašnju reviziju, direktor i stručno osoblje nisu ispunili neophodne uslove prema pomenutim odredbama u prvoj rečenici člana 7.3, oni moraju da informišu dotični ovlašćeni organ za udaljavanje ili prekid radnog odnosa navedene osobe iz CJH.

Član 8

Nabavka usluga unutrašnje revizije

8.1. Ukoliko budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće, zbog nekog razaloga, nisu osnovali Jedinicu za unutrašnju reviziju, CJH se ovlašćuje da zahteva da budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće podleže godišnjoj unutrašnjoj reviziji od strane Unutrašnjeg revizora, ovlašćenog od budžetske organizacije ili javnog autonomnog prduzeća prema članu 8. Dotična budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće moraju odmah da ispune uslove CJH-a i unutrašnji revizor ovlašćen prema ovom članu ima ista prava i odgovornosti kao one koje se daju Jedinici za unutrašnju reviziju prema ovom zakonu.

8.2. Ukoliko budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće ne ispuni predviđene uslove prema članu 8.1, CJH informiše ministra o tome, a ministar treba da zahteva od Generalnog revizora da odmah izvrši spoljnu reviziju budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća. Takođe, lica u budžetskoj organizaciji ili javnom autonomnom preduzeću, koja su odgovorna za neispunjavanje predviđenih uslova, prema članu 8.1 treba odmah da se podvrgnu proceduri udaljavanja ili otpuštanja - pri čemu je neuspeh shodno članu 8.1 dovoljna osnova za njihovo udaljavanje ili otpuštanje.

8.3. Troškove unutrašnje revizije snosi budžetska organizacija ili Javno autonomno preduzeće.

8.4. Budžetske organizacije ili autonomna javna preduzeća moraju da ispune sve zahteve Zakona o javnoj nabavci tokom izbora unutrašnjih revizora; pod uslovom da

- (i) se iskoriste samo ograničene procedure za nabavku kao i po jedan primerak informacije ugovora da se dostavi svim unutrašnjim revizorima, licencirani od CJH koji nisu deo jedinice za unutrašnju reviziju u okviru neke budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća;
- (ii) kriterijume stručne podobnosti koje treba iskoristiti za takvu nabavku treba da odredi CJH; i
- (iii) vrednost ugovora se odlučuje nakon konsultacije i davanja saglasnosti od strane CJH, pod uslovom da ta vrednost bude apsolutna vrednost
 - (a) koja je jednaka sa vremenom i naporima koji se sa razlogom smatraju kao neophodni za stručno obavljanje unutrašnje revizije, i
 - (b) što se opravdano očekuje da će privući suštinski broj tendera unutrašnjeg revizora.

3. Jedinica za unutrašnju reviziju

Član 9

Osnivanje jedinice za unutrašnju reviziju

9.1. Svaka budžetska organizacija i javno autonomno preduzeće mora da osnuje i održi jedinicu za unutrašnju reviziju.

9.2. Jedinica za unutrašnju reviziju je ovlašćena i odgovorna za obavljanje redovne revizije:

- (i) dotične budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća
- (ii) komponenata, podjedinica i ogranaka gore navedenih, i
- (iii) svakog javnog kontrolisanog preduzeća pod kontrolom gore navedenih.

9.3. Sve jedinice za unutrašnju reviziju moraju da poštuju član 4. i druge odredbe ovog zakona. Sve jedinice unutrašnje revizije moraju takođe da poštuju priručnike, uputstva i stručne standarde koje je donelo Ministarstvo, na osnovu člana 9.4 ovog zakona.

9.4. Svaka jedinica za unutrašnju reviziju mora da ima najmanje jednog revizora. Budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće, mora da obezbede, nakon konsultacija sa CJH, da jedinica za unutrašnju reviziju ima dovoljne izvore za vršenje dužnosti utvrdjene ovim zakonom.

9.5. Ukoliko veličina ili delatnost budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća su te prirode da zadatke Jedinice za unutrašnju reviziju mogu obavljati i individualni revizori, ništa se u ovom zakonu ne može interpretirati, kako bi zahtevali da Jedinica za unutrašnju reviziju ima više od jednog revizora. Ukoliko je jedinici za unutrašnju reviziju potreban samo jedan revizor, onda navedena osoba služi kao direktor Jedinice za unutrašnju reviziju, u skladu sa članm 13.

9.6. Osim u javnim autonomnim preduzećima, svi unutrašnji revizori unutar jedinice za unutrašnju reviziju imaju status civilnog službenika.

9.7. Sva lica moraju redovno sarađivati sa jedinicom za unutrašnju reviziju i da dozvole pristup svim sistemima i dokumentima kada se to zahteva. Sva lica moraju poštovati samostalnost i autonomnost unutrašnjeg revizora i jedinice za unutrašnju reviziju.

9.8. Svaka jedinica za unutrašnju reviziju i svaki unutrašnji revizor moraju vršiti svoju aktivnost u skladu sa:

- (i) ovim zakonom i ostalim primenjivim zakonima na Kosovu, posebno onim iz oblasti budžeta, financije, poreza i nabavke;
- (ii) u skladu sa pravilima, politikom, upustvima, priručnicima i stručnim standardima donetih od strane ministarstva shodno članu 6.4. ovog zakona

Član 10

Izuzimanje od obaveza za osnivanje jedinice za unutrašnju reviziju

10.1. Nezavisno od člana 9.1. CJH uz saglasnost ministra može izuzeti budžetsku organizaciju ili javno autonomno preduzeće od ispunjenja uslova propisanih članom 9.1., ako se takvo izuzimanje opravdava:

- (i) nedovoljnim brojem unutrašnjih revizora koji će omogućiti budžetskoj organizaciji da ispunjava uslove predviđene članom 9.1. ili
- (ii) veličinom, budžetom kao i ostalim specifičnim okolnostima budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća, tako da sa aspekta ekonomičnosti je neopravdano da se zatraži od budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća da osniva jedinicu za unutrašnju reviziju.

10.2. CJH treba da pripremi i uruči ministru na razmatranje, usvajanje i objavljivanje sažetka transparentnih, nediskriminirajućih i racionalnih kriterijuma, koje treba koristiti za izuzimanje shodno članu 10.1.

10.3. Izuzeća shodno članu 10.1. važe za period od 24 meseci. CJH, uz saglasnost ministra, može učiniti i druga izuzeća shodno članu 10.1. ako uslovi koji su utvrđeni članom 10.1. opravdavaju takvo izuzeće.

10.4. CJH, uz saglasnost ministra, može u bilo koje vreme opozvati određeno izuzeće koje je određeno shodno članu 10.1, ako su okolnosti koje su opravdale takvo izuzeće nestale.

10.5. Budžetske organizacije ili javna autonomna preduzeća koje su izuzete shodno članu 10.1. moraju ispuniti uslove za unutrašnju reviziju prema ovom Zakonu uz nabavku usluge jednog unutrašnjeg revizora shodno članu 8.1. s ciljem vršenja svake unutrašnje revizije koje se zahteva.

Član 11 Prava unutrašnjeg revizora i jedinica za unutrašnju reviziju

Unutrašnji revizor ili jedinica za unutrašnju reviziju koja vrši zakonitu reviziju shodno ovom zakonu, imaju sledeća ovlašćenja i odgovornosti:

- (a) da vrše unutrašnju reviziju u skladu sa pravilima, politikom, priručnicima, uputstvima i stručnim standardima donetih od strane ministarstva, shodno članu 6.4. ovog zakona;
- (b) da pribavi, razmotri i neograničeno koristi sve tehničke, ekonomske, finansijske i ostale podatke i raspoložive informacije i dokumenta ili kontrolu subjekta javnog sektora;
- (c) da umnoži takve podatke, informacije ili dokumenta radi unutrašnje revizije i da obezbedi određeni broj njihovih primeraka ili originala. Originalna dokumenta nakon korišćenja se moraju vratiti subjektu javnog sektora od koga su dobijeni.
- (d) da zatraži od bilo kojeg zvaničnika, službenika, savetnika ili zaposlenog u subjektu javnog sektora pod revizijom da pruži odgovarajuća svedočenja, podatke i/ili da usmeno svedoči o drugim informacijama o pitanjima koja se odnose na reviziju ili o aktivnostima o kojima se vrši revizija;
- (e) da imaju nesmetan pristup objektima subjekta javnog sektora koji je pod revizijom i da potvrđuje i oceni materijalna i novčana sredstva subjekta javnog sektora u skladu sa pravilima i zakonodavstvom;
- (f) da preporuči mere koje mora izvršiti odgovarajući subjekat shodno članu 4.5.;
- (g) da pribavlja sertifikovane informacije od trezora, BPK i od bilo koje druge javne ili privatne organizacije u vezi sa aktuelnim i zatvorenim žiroračunima i/ili transakcijama subjekata pod revizijom u kojima je jedinica za unutrašnju reviziju nadležna prema članu 9.1. i
- (h) da odmah obaveštava o svim smetnjama, odbijanjima ili kolebanjima bilo kojeg lica pred komisijom za reviziju, odgovarajuća Komisija za reviziju mora istraživati slučaj i, ako utvrdi određene nepravilnosti, preduzima mere propisane članom 5.5.

Član 12 Zabrane

12.1. Nijedna osoba ne može vršiti aktivnosti vezane za unutrašnju reviziju ili da pruži usluge u vezi sa unutrašnjom revizijom subjektu javnog sektora ako on/ona ne poseduje važeću licencu koja je izdata u skladu sa ovim zakonom.

12.2. Nijedna osoba ne može dobiti licencu za unutrašnju reviziju ako je on/ona:

- (a) radila ili je u poslednje tri godine vršila određenu funkciju u jednoj političkoj partiji;
- (b) poslednjih pet godina je kažnjena za krivično delo;
- (c) ako je nadležni sud utvrdio da je osoba izvršila krivično delo ili prekršaj koji podrazumeva obmanu, pogrešno tumačenje, korupciju, pranje novca, prisvajanje, zloupotrebu fondova ili davanje mita, shodno primenjivim zakonima i uredbama na Kosovu ili u drugoj zemlji ili jurisdikciji, međunarodnim konvencijama i ugovorima;

- (d) ako je utvrđeno da je bilo kada bio uključen u neprofesionalnim ponašanjima od strane pojedinog suda, organa ili odgovorne organizacije za primenu standarda profesionalnog ponašanja;
- (e) neistinito svedočio pod zakletvom ili u nekom službenom ili beležničkom dokumentu sa pečatom.

12.3. Niko ne može obavljati aktivnost unutrašnje revizije ili pružati usluge za unutrašnju reviziju za subjekat javnog sektora ako on/ona trenutno vrši određenu funkciju u subjektu javnog sektora, osim subjekta koje redovno i zakonito pruža stručne i samostalne usluge za reviziju.

12.4. Unutrašnji revizor ne može vršiti unutrašnju reviziju ili pružiti usluge unutrašnje revizije za subjekte javnog sektora ako je on/ona:

- (a) prethodno bio zaposlen ili angažovan na nekom položaju ili kapacitetu koje je bilo pod kontrolom pojedinog člana najvišeg rukovodstva toga subjekta javnog sektora; ili
- (b) u poslednje tri godine bio zaposlen ili vršio određenu funkciju osim kao unutrašnji revizor.

Član 13

Direktori Jedinica za unutrašnju reviziju

13.1. Svaka jedinica za unutrašnju reviziju u okviru budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća ima svoga direktora. Direktor jedinice je ujedno i unutrašnji revizor. On/ona imenuje se od strane budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća; ipak, imanovanje ne stupa na snagu bez pismene saglasnosti CJH, dok se saglasnost mora dati što je pre moguće.

13.2. Direktor jedinice za unutrašnju reviziju odgovoran je za:

- (a) upravljanje i nadgledanje osoblja i delatnosti jedinice za unutrašnju reviziju;
- (b) selekciju, na konkurentnoj osnovi i nakon konsultacija sa CJH prema članu 9.4. dodatnog broja javnih revizora koji su potrebni jedinici za unutrašnju reviziju. Izbor mora biti i u skladu sa ostalim primenjivim zakonima na Kosovu, osim za javna autonomna preduzeća, uključujući i zakonodavstvo o civilnoj službi;
- (c) obezbeđivanje produktivnog, ekonomičnog i efikasnog korišćenja izvora jedinice za unutrašnju reviziju;
- (d) adekvatnu primenu i poštovanje zakona, pravila, politike, uputstava i priručnika propisanih članom 9.8.;
- (e) pripremu i blagovremeno isporučivanje planova predviđenih članom 5.2.;
- (f) organizuje, vrši i nadgleda ostvarivanje svih aktivnosti unutrašnje revizije od strane JUR, kao i dostavljanje rezultata revizije komisiji za reviziju budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća;
- (g) pripremanje i dostavljanje tromesečnih i godišnjih izveštaja o svim aktivnostima revizije JUR-a komisiji za reviziju budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća.

13.3. Zbog obimnih nadležnosti direktora jedinice za unutrašnju reviziju, njegova /njena plata je ista kao plata stalnog sekretara.

Član 14 Odgovornosti GAZ za unutrašnju reviziju

Svaki GAZ budžetske organizacije ili javnog autonomnog preduzeća treba:

- (a) da obezbedi da JUR ili unutrašnji revizor ima dovoljno ljudskih i finansijskih resursa za efikasno obavljanje svojih zadataka i odgovornosti;
- (b) da obezbedi preduzimanje hitnih i efikasnih mera za sprovođenje preporuka od strane jedinice za unutrašnju reviziju, unutrašnjeg revizora, komisije za reviziju i/ili CJH;
- (c) da otkloni otkrivene neregularnosti tokom revizije i sprovođenje mera za sprečavanje takvih neregularnosti ubuduće;
- (d) odgovoran je da obezbedi da budžetska organizacija i javno autonomno preduzeće ispuni sve uslove predviđene zakonom;
- (e) odgovoran je da obezbedi da svi civilni službenici i ostali zaposleni ili angažovani u budžetskim organizacijama, javnim autonomnim preduzećima ili u nekoj drugoj jedinici, shodno članu 9.1.:
 - (i) omogući JUR ili unutrašnjem revizoru slobodan pristup svim dokumentima, podacima i kancelarijama radi vršenja zadataka i odgovornosti JUR-a ili unutrašnjeg revizora i
 - (ii) preduzimanje efikasnih mera kako bi se olakšao rad JUR-a ili unutrašnje revizije u vršenju njihovih zadataka i odgovornosti.

Član 15 Regrutovanje, kvalifikacija i obuka unutrašnjeg revizora

Lica koja žele da dobiju sertifikat za unutrašnjeg revizora treba:

- (a) da imaju najmanje, (i) diplomu univerziteta za javnu administraciju, javne finansije, i računovodstvo ili pravnog fakulteta; ili (ii) važeću licencu za unutrašnju reviziju izdate od jurisdikcije van Kosova, u skladu sa standardima Instituta za unutrašnju reviziju;
- (b) da ispunjava i ostale uslove koje je utvrdila CJH uz savetovanje i saglasnost eksperata za unutrašnju reviziju, shodno članu 6.7., u cilju obezbeđenja kompetentnosti, poštenosti, integriteta i objektivnosti kandidata;
- (c) da su uspešno završili obuku, test i licenciranje shodno članu 6.7. i 6.8. ovog zakona; i
- (d) da nisu neprihvatljivi iz razloga navedenih u članu 12.2.

Član 16 Sukob interesa

16.1. Unutrašnji revizor mora odmah pismeno obavestiti komisiju za reviziju i CJH o potencijalnim sukobima interesa koji se mogu pojaviti kao rezultat revizije.

16.2. Sukob interesa postoji ako se revizija odnosi na:

- (a) subjekat javnog sektora u kojem je unutrašnji revizor bio zaposlen ili angažovan u bilo kojem drugom kapacitetu, osim kao unutrašnji revizor u posljednje tri godine, shodno ovom zakonu;
- (b) subjekat javnog sektora koji je u posljednje tri godine angažovao, među najvišim rukovodiocima, lice sa kojim je unutrašnji revizor:
 - (i) imao poslovne odnose ili druge suštinske odnose u poslednje tri godine, ili
 - (ii) u porodničnim je vezama do trećeg stepena srodstva kao što je to predviđeno zakonodavstvom o civilnoj službi;
- (c) ili subjekat javnog sektora sa kojim, bilo koji od sledećih osoba ima poslovne odnose u tri poslednje godine:
 - (i) unutrašnji revizor,
 - (ii) lice sa kojim je unutrašnji revizor imao poslovne suštinske odnose u poslednje tri godine,
 - (iii) bilo koje lice sa kojim je unutrašnji revizor u porodničnim odnosima do trećeg stepena srodstva kao što je predviđeno zakonodavstvom o civilnoj službi.

16.3. Tokom pripremanja profesionalnih pravila i standarda navedenih u članu 6.4. CJH može, ako je to u skladu sa standardima instituta unutrašnjih revizora i praksama Evropske unije, da pripremi specifikaciju takvih pravila i standarda u vezi sa mogućim sukobima interesa.

16.4. Unutrašnji auditori koji su u sukobu interesa ne mogu učestvovati, diskutovati ili pokušati da na bilo koji način utiču na vršenje revizije.

16.5. Ako jedna osoba prihvata informaciju da je unutrašnja revizija bila izvršena ili se vrši od strane jednog unutrašnjeg revizora koji je u sukobu interesa, mora odmah obavestiti CJH koja treba da istražuje slučaj i ako se to konstatuje, treba suspendovati licencu odgovarajućem revizoru kao i da budžetska organizacija ili javno autonomno preduzeće angažuje novog revizora za ponovno obavljanje unutrašnje revizije shodno članu 8. Prvobitna revizija se poništava dok se svi dokumenti u vezi sa revizijom predaju komisiji za reviziju i CJH kao dokaz u slučaju da je prethodni revizor pokazao nemarnost ili namernu zloupotrebu.

POGLAVLJE III. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17 Odnos sa spoljnim revizorom

CJH će mora da saradjuje sa Generalnim revizorom Kosova:

- (a) radi uspostavljanja uzajamnog odnosa i razumevanja;
- (b) radi sprečavanja dvostruke revizije;
- (c) radi razmene odgovarajućih informacija.

Član 18 Prelazne odredbe

18.1. Dok direktor i stručno osoblje CJH ne budu obučeni i licencirani kao unutrašnji revizori u skladu sa članom 6. i 7. ovog zakona, Ministarstvo za privredu i finansije treba da koristi, neposredno ili preko donatora, usluge savetnika za unutrašnju reviziju koji je ovlašćen i odgovoran da asistira i podrži CJH. Savetnik za unutrašnju reviziju mora biti ekspert i kvalifikovan za pitanja iz oblasti unutrašnje revizije sa licencom ili sertifikatom izdatim od međunarodno prihvaćene organizacije za unutrašnju reviziju.

18.2. Radi omogućavanja unutrašnjem revizoru da stručno vrši svoje zadatke i funkciju shodno ovom zakonu, Ministarstvo treba koristiti - neposredno ili preko donatora – usluge drugog stručnog eksperta koji će pružiti pomoć savetniku za unutrašnju reviziju.

18.3. Ministarstvo za privredu i finansije treba da da visok prioritet korišćenju usluga savetnika za unutrašnju reviziju prema članu 18.1., drugog eksperta iz člana 18.2., kao i usluge obučavalača iz člana 6.7. Ministarstvo treba da pokrene aktivnosti za nabavku najkasnije za 30. dana od dana proglašenja ovog zakona, i okonča postupk nabavke najkasnije 90. dana od dana pokretanja inicijative.

18.4. Izuzetno od odredaba ovog zakona do obučavanja i licenciranja direktora i troje zaposlenih u CJH za unutrašnjeg revizora, prema članovima 6. i 7. ovog zakona:

- (i) ministar i direktor CJH prvo treba da pribave pismeno mišljenje od savetnika za unutrašnju reviziju u vezi sa svim merama i aktivnostima koje će predložiti ili planiraju da izvrše na osnovu ovlašćenja prema ovom zakonu, ili koje se odnose na unutrašnju reviziju; i
- (ii) posebno ministar neće doneti pravila, utvrditi politiku, pripremiti materijale, uputstva i stručne standarde prema ovom zakonu bez prethodnog pismenog mišljenja savetnika za unutrašnju reviziju, i kao što je traženo članom 6.4, saveta CJH-a.

18.5. CJH će, odmah po angažovanju savetnika za unutrašnju reviziju i drugog eksperta za unutrašnju reviziju, shodno članovima 18.1. i 18.2., učiniti dodatne i kordinirane napore nezapostavljajući zahteve ovog zakona, u vezi sa

- (a) izradom i dostavljanjem ministru na razmatranje i objavljivanje politike, uputstava, priručnika i standarda navedenih u članu 6.4.; i
- (b) izbor kvalifikovanih osoba za vršenje unutrašnje obuke u skladu sa članom 6.7.

18.6. Ako je to potrebno, ministar za privredu i finansije će obezbediti neophodne fondove za usluge savetnika za unutrašnju reviziju i drugih eksperata shodno čl. 18.1. i 18.2. i/ili stručnog lica za obučavanje iz oblasti unutrašnje revizije shodno članu 18.5. (b). U takvim slučajevima, Odeljenje za nabavku Ministarstva za privredu i finansije mora izvršiti nabavku. Zahtevi Zakona o javnim nabavkama moraju se poštovati u potpunosti tokom izbora navedenih lica pod uslovom da se,

- (i) koriste samo ograničeni postupci za nabavku prema Zakonu o nabavkama;
- (ii) odgovarajuće odeljenje za nabavke mora utvrditi vrednost nabavke i kriterijume profesionalne podobnosti u iznosu koji će, prema očekivanjima, privući tendere od najmanje 3 kvalifikovanih stručnjaka za unutrašnju reviziju; i
- (iii) ugovor se mora objaviti u publikacijama širom Evrope.

Član 19 Privremena licenca

19.1. Izuzetno od ostalih odredaba ovog zakona, CJH može, nakon konsultacija i pribavljanja saglasnosti od savetnika za unutrašnju reviziju, izdati privremenu licencu za unutrašnjeg revizora za najviše deset (10) lica za koje direktor i CJH kao i savetnik za unutrašnju reviziju smatraju da su stekli dovoljno iskustava za obavljanje bazičnih usluga iz oblasti unutrašnje revizije shodno ovom zakonu. Privremena licenca se ne može izdavati nepodobnom licu iz člana 12.2. ovog zakona.

19.2. Sve privremene licence prestaju da važe 31. decembra 2008. godine i ne mogu se produžavati. Takođe, istog dana prestaje i ovlašćenje CJH za izdavanje takvih licenci.

19.3. Sva lica koja raspolazu privremenim licencama smatraju se unutrašnjim revizorima licenciranim shodno ovom zakonu, stoga imaju ista prava, obaveze i odgovornosti kao i licencirani unutrašnji revizori, pod uslovom da sva lica sa privremenom licencom što je pre moguće pristupe obučavanju i testiranju shodno ovom zakonu, kako bi dokazali da su osposobljeni za dobijanje stalne licence shodno čl. 6.7. i 6.8. Ako prema mišljenju eksperata za unutrašnju reviziju navedeni u članovima 6.7. i 6.8. ili mišljenju svetnika za unutrašnju reviziju, imalac privremene licence ne ispuni bilo koji od elemenata odredbi stava 19.3. ovog člana, odmah će o takvom slučaju obavestiti CJH, a CJH je dužna da opozove privremenu licencu.

Član 20 Odnos sa ostalim zakonima

U slučaju da je ovaj zakon u suprotnosti sa odredbama ranijeg zakonodavstva u vezi sa unutrašnjom revizijom subjekata javnog sektora, primeniće se odredbe ovog zakona.

Član 21 Stupanje na snagu zakona

Ovaj Zakon stupa na snagu nakon usvajanja od strane Skupštine Kosova i proglašenja od strane Specijalnog Predstavnik Generalnog Sekretara.

**Zakon Br. 02/L-74
16 Novembar 2006**

Predsednik Skupštine Kosova,

Kolë Berisha